

A magyar erdők egy újabban felfedezett ellensége.

Illés Nándor főerdőtanácsos úr, még e nyár folytán beszélt nekem, hogy a selyei uradalomban tett kirándulása alkalmával, Baranya megyében, az Albrecht főherczeg birtokához tartozó Erdőfi nevezetű pusztán, ugyszintén Szegeden is a marosmenti nagy füzesekben azt tapasztalta, hogy egy előtte még ismeretlen lepkefaj nagyszerű károkat okozna, minthogy ott seregestől előfordulva, a füzeseket egészen csupaszra rágja, szövetével pedig nemcsak a fák galyait, ágait és leveleit, de még a fatörzseket is végig behúzza, úgy, hogy ottléte alkalmával a fatörzsekről a szöveteket egész hosszú és vászonszerűleg összetartó foszlányokban levonni képes volt.

Ezeknek elbeszélése kíváncsivá tett, ezen ismeretlen ellenségünkkel megismerkedni, minélfogva felkértem Illés urat, sziveskednék részemre néhány lepkét, hernyót, bábót és szövetet meghatározhatás végett szerezni. Ezen óhajtásomnak elég lett téve, minthogy a baranyavári erdőbíró (Waldbereiter), Grubern Ferencz úr, a kért tárgyakat készséggel megküldötte. Ezeknek megvizsgálása után a kártevőben következő állatot ismertem fel:

Tinea vagy *Hypnometia* (Gespinnstmotte) *padella*, fekete-szürke sөvénymoly (schwarz-graue Heckenschabe).

Az apró lepek (Microlepidoptera, Kleinschmetterlinge) csoportjában a moly-féle (Tineidae, Motten, Schaben) családhoz tartozó, körülbelöl 7—8 vonalnyi nagyságú ezen pille az előtestén, valamint a mellső szárnyain, fehéres ólomszinü avagy fehér. Hátteste, ugyszintén a hátsó szárnyak, a szárnypillák (Fransensäume), valamint az egész alsó része barnás-szürke. A mellső szárnyak körülbelöl 30 foltal ellátvák; 4 ugyanilyen a torpajzson látható.

E pille számtalan petéit július hóban sөvényekre (azért

a neve sövénymoly), kiválólag pedig fűzfákra, azonban más fanemekre is, mint pl. szilva és körtékre szokta rakni.

A hernyók, habár már őszkor kibujnak, csoportosan, gyakran százával, nagy szövetekben (Gespinnste) együtt áttelelnek, hogy így jövő tavasz kezdetén annál is inkább a tulajdonképeni faláshoz foghassanak.

A szövetben szálakon ide-oda mozogva, azt, ha már kifejlettebbek, falás végett gyakran szokták elhagyni.

A hernyó színe sárgás vagy zöldbe húzódó, vagy átmenő fekete-szürkés; bársonyfekete oldalpettyekkel s egy sötétebb vonallal a hátán.

Hossza alig $1/2''$, bebábozáskor okker-sárga bábbá, fekete szárnytok és hasonló farkhegygyel, változik át, melyből a pille 14 nap múlva kikél. A báb bödőnyalakú gubóban nyugszik, melyet a hernyók bebábozásuk előtt fehér selyemből készítenek és lenn a szövetjükhöz, de nem nagyon sűrűn egymás mellett, odaillesztenek.

Hogy ezen lepkék, illetve annak hernyói a fűzfákon nagy károkat okoznak, nemcsak Illés, de T. Szabó Sándor alerdőfelügyelő úrtól is hallottam, és ha áll, hogy a fűzfák egészen kopaszra rágatnak, minden esetre ez a hossznövekvés kárára történik. Nekünk tehát egy eddig az erdészeti szakban nem ismert erdei kártevővel van dolgunk! Mert bár csak fűzfákat ront és pusztít, ez, miután a fűzfavesszőfonás helyenkint már is nagy iparággá fejlődött ki, a vesszők rongálása vagy tönkretévése nagy kárnak mondható.

Tekintve pedig azt, hogy a Duna- és Tiszamenti berek erdők nagy részét gyakran terjedelmes füzesek képezik, fatermelési tekintetben is kártékony ellenségnek kell a fűz-molyt kijelentenuünk.

Ellenben lássuk csak, mit mond e tekintetben a híres zoolog Dr. Altum B. a „Forstzoologia“-jában (III. Insekten).

Ő a lepkéről, valamint általában az egész családról, mint kártevőkről, igen keveset szól; de álljanak itt saját szavai:

A Hyponomeuta- (Gespinnstmotte) ról a többi között említi: „A lombkifakadásnál a tavasz kezdetén a hernyók már dologban találhatók. Az ágak hegyeit fátyolszerű szövettel közösen átszövik, melynek oltalma alatt a leveleken rágódnak, honnét szükség esetén ez átlátszó hálókkaal tovább húzódnak sat.;“ továbbá pedig: „Erdészeti fontosság — habár az általuk megtámadt növényeket gyakran kopaszra lerágják, sőt folytonos falásuk mellett még tönkre tenni is képesek — egyik fajnak sem tulajdonítható, mivel ők csakis alacsony bokrokon és nem fontos fákon élőködnek! Magasabb, vénebb fanemekben többnyire csak egy vagy más ágon találhatók, melyet ellepve, többé-kevésbé kopaszra lepusztítani képesek!

Lepkénkről pedig még kevesebbet mond:

„Hyp. variabilis (Zeller) padella (auct.) galagonyán, barkóczán, szilván, különösen kökényen, melyek gyakran igen messzire átfonva vannak.“

Az egészből láthatni, hogy Altum szerint a fűzfákon lepkénk nem találtatott, vagy lehet, hogy Németországban ilyféle fűzesek mint nálunk nincsenek!

Különben igen lehetséges, hogy nálunk oly rovarok fordulhatnak elő, és bizonyosan vannak is, melyek külföldben mint kártékonyak, ritkaságuknál fogva, vagy más oknál fogva, nem is ismeretesek, vagy a délibb fekvésnél fogva nálunk kártékonyan lépnek fel, míg Németországban csak a culturnövényeket lepik meg. Ez oknál fogva a t. cz. szaktárs urakat figyelmeztetve kérem, hasonló előforduló esetekben, ha ők maguk nem akarnák vagy nem képesek a kártevőt meghatározni, azt (lepkét, illetve bogarat, hernyót és esetleg szövetet is, a levágott galylyal együtt) hozzám elküldeni, mit szakunk érdekében e lapok hasábjában, a t. szerkesztőség

engedelmével, mindenkor nyilvánosságra hozni szives és szigorú kötelességemnek ismerendem.

Érdekesnek tartom itt még azon körülményt is felemlíteni, hogy az átküldött száraz galyak, levelek és szövetek között a számtalan sövénymoly, lepkék, hernyók és bábok között még egy másik, szintén kártékony lepkét sikerült felfedeznem. Ez pedig a már általánosabban ismert „különböző gyaponecz”, Bombyx vagy Liparis dispar (Dickkopf, Rosenspinner, Ungleiche Schwammotte). Röptáva a hímnél ♂ 15^{'''}, míg a nősténynél ♀ 42^{'''}; szárnyai szürkés-barnák vagy (a nősténynél) szennyes-fehérek, a mellsők barna zeg-zug vonalakkal. Hernyója elől az első öt gyűrűn kék, a következő 6 gyűrűn vörös szemölcsökkel bír.

A hím hernyója sokkal kisebb, mint az, melyből nőstények fejlődnek.

A hernyó feje világos-sárga, míg a szőre és a test körüli három csíkja okker-sárga, a lábak sötétebbek. Teste ellenben feketés.

Juliusban bebábozik, két-három hét múlva megjelenik a lepke.

Elő jó mindenféle fákon, és pedig: lúczfenyő-, erdei- és vörösfenyő-, nyír-, bikk-, éger-, kőris-, mogyoró-, gyertyán-, hárs-, nyár-, szil- és fűzfán, különösen pedig mindenféle gyümölcsfán található, mely utóbbin borzasztó falánksága miatt különösen igen kártékony. Lehet, hogy a füzes megkoppasztásában nagyobb vagy legalább egyenlő bűn terheli, mint a fönnebb ismertetett sövénymolyt.

Rózsay Rezső,
m. kir. erdőrendező.